

یک سوم در آمد هاروارد از وقف تامین می‌شود

فرهنگستان دانشگاه

شماره مسلسل ۴۴۴ | سیمپه ۸ آذر ۱۴۰۱ | ۴ جمادی اول ۱۴۴۳ | ۲۹ تیر ۲۰۲۲ | شماره ۳۷۴۶
Tue | 29 Nov 2022 | vol.14 | No. 3746 | 16 Pages
www.fhd.ir

«فرهنگستان» بررسی کرد

۵۸ تغییر شیوه‌نامه انضباطی دانشجویان

جزئیات هفته پژوهش در دانشگاه‌های آزاد ۷ استان

«عصر امید» به استان‌ها می‌رود

جزئیات هفته پژوهش در دانشگاه‌های آزاد ۷ استان

«عصر امید» به استان‌ها می‌رود

چه خبر از دانشگاه

دوره آموزشی بستر فرهنگی اجرای سند تحول و تعالی دانشگاه آزاد برگزار شد

دوره آموزشی توانمندسازی آموزشی با عنوان «بستر فرهنگی اجرای سند تحول و تعالی دانشگاه آزاد اسلامی» در راستای بیابانه‌تعمیر و تربیت اجتماعی در سازمان مرکزی برگزار شد. این دوره به همت دفتر توانمندسازی و مهارت‌های کاربردی سازمان مرکزی دانشگاه آزاد و با حضور حسن بنیانیان مشاور و دستیار امور فرهنگی رئیس دانشگاه آزاد اسلامی برای مدیران سازمان مرکزی دانشگاه برگزار شد. بنیانیان در این دوره آموزشی به ارائه مباحثی درخصوص تحولات تکراری مورد نیاز برای تحقق برنامه پنج ساله تحول و تعالی دانشگاه آزاد و بیابانه‌تعمیر و تربیت اجتماعی دانشگاه آزاد پرداخت.

جزئیات برنامه‌های بزرگداشت روز دانشجو در دانشگاه آزاد

فرزاد جهان‌بین معاون فرهنگی و دانشجویی دانشگاه آزاد دستورالعمل «سیاست‌های ابلاغی بزرگداشت ۱۶ آذر (روز دانشجو)» را به روسای دانشگاه آزاد استان‌ها و واحدهای ویژه دانشگاه آزاد ابلاغ کرد. در این دستورالعمل آمده است: «شایسته است براساس سند تحول و تعالی دانشگاه آزاد اسلامی (برنامه پنج ساله راهبردی عملیاتی ۱۴۰۵-۱۴۰۰) با توجه به بندهای ۴۵ و ۴۶ از راه‌کنش پنجم بسته کاری: ارتقای تربیت اخلاقی، فرهنگی و هویتی و همچنین بندهای ۱۲ و ۱۳ از راه‌کنش چهارم از بسته کاری: تحول در فرهنگ سازمانی برای برگزاری هرچه باشکوه‌تر سیاست‌های کلی، واحدها و مراکز دانشگاه آزاد اسلامی با محوریت تشکل‌های اسلامی در روزهای منتهی به ۱۶ آذر برنامه‌های متنوع و خلاقانه برای گرامیداشت این مناسبت را متناسب با مقتضیات بومی برنامه‌ریزی، تدوین و اجرا کنند.» براساس بندهای این دستورالعمل (لازم است با توجه به اهمیت و ضرورت حضور فعال و مشارکت موثر دانشجویان و به‌ویژه تشکل‌های دانشجویی، برنامه‌های مرتبط با بزرگداشت روز دانشجو (۱۶ آذر)، با محوریت دانشجویان صورت گرفته و از برگزاری برنامه‌های صوری، مدیریتی و نمایشی اجتناب شود. همچنین لازم است برنامه‌های روز دانشجو مبتنی بر یک بنیان معرفتی و انقلابی طراحی و عملیاتی شود که به استحکام نظام فکری و تقویت مبانی نظری دانشجویان منجر شود. بنابراین برنامه‌های فاخر فرهنگی و معرفتی مورد تأکید قرار گیرد.» همچنین در این دستورالعمل آمده است: «استفاده از ظرفیت حضور استادیار و اعضای هیات علمی در گروه معارف و درس «اندیشه‌ها و وصایای امام خمینی (ره)» پتانسیل خوبی برای روشنگری و تبیین مسائل روز، رکن‌زدن غبار فتنه اخیر، معرفی واقعه ۱۶ آذر و ارائه مواضع انقلاب‌دارد که در این خصوص بسیار حائز اهمیت است. هیات نظارت بر تشکل‌ها جهت ارائه مجوز اجرای برنامه به تشکل‌ها و شورای فرهنگی جهت ارائه مجوز به فعالان دانشجویی واحدها فاقد تشکل برای برگزاری مراسم مرتبط با ۱۶ آذر با ماهیت ضد استکباری به صورت منظم تشکیل

گردیده و از استادان صاحب‌نظر و دارای سوابق روشن و انقلابی، دعوت شود. همچنین لازم است با استفاده از بیانات و رهنمودهای امامین انقلاب حضرت امام خمینی (ره) و رهبر معظم انقلاب اسلامی، حضرت آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای (مدظله العالی) و سایر شخصیت‌های انقلابی و شهیدان گرانقدر انقلاب اسلامی، فضاسازی و تبلیغات محیطی مناسبی صورت گیرد. برگزاری نمایشگاه کتاب، عکس، پوستر و نمایش فیلم‌های سینمایی و مستند در اقصای ظلم و جنایات آمریکا، استفاده از فضای مساجد و نمازخانه‌ها و مزار شهیدان گننام دانشگاه به‌عنوان محورهای فعالیت دینی و انقلابی، دعوت از خانواده معظم شهیدان و ایثارگران هشت سال دفاع مقدس، شهدای انقلاب اسلامی و به‌ویژه مدافعان حرم و مقاومت و همچنین شهدای فتنه اخیر برای حضور در دانشگاه، دانشگاه‌آرایی و فضاسازی مناسب، صدور بیابانه‌تعمیر توسط تشکل‌های اسلامی و نهادهای دانشجویی و انعکاس رسانه‌ای آن، حضور دانشجویان در مراسم غبارروبی و نثار شاخه‌های گل در مزار شهدا، مشارکت دانشجویان در اجرای برنامه‌های روز راهپیمایی از جمله برنامه‌های دانشگاه آزاد برای بزرگداشت روز دانشجو است.»

دبیرخانه جشنواره تئاتر مشکات در دانشگاه آزاد تهران مرکزی افتتاح شد

مراسم افتتاحیه دبیرخانه جشنواره ملی تئاتر مشکات با حضور مسعود مطلبی معاون فرهنگی و دانشجویی دانشگاه آزاد واحد تهران مرکزی و جمعی از مسئولان برگزار شد. مطلبی در این مراسم گفت: «جشنواره تئاتر مشکات یکی از برنامه‌های دومین جشنواره امامت و مهدویت است که با همکاری موسسه امامت و مهدویت و دانشگاه آزاد واحد تهران مرکزی در سطح ملی و مردمی برگزار خواهد شد. وی اظهار کرد: «جشنواره تئاتر مشکات همزمان با سالروز میلاد امام حسین (ع) به میزبانی دانشگاه آزاد واحد تهران مرکزی در مجتمع دانشگاهی سرباز ولایت شهید حاج قاسم سلیمانی برگزار می‌شود.» معاون فرهنگی و دانشجویی دانشگاه آزاد واحد تهران مرکزی خاطرنشان کرد: «اختتامیه جشنواره تئاتر مشکات ۵ اسفند ماه ۱۴۰۱ برگزار می‌شود. به آثار برگزیده جوایز ارزنده و به کلیه آثار گواهی شرکت در جشنواره اهدا خواهد شد.»

دسترسی بیش از هزار نفر از اعضای هیات علمی دانشگاه آزاد به سامانه ساعت

پیر و اقدامات اداره کل صنعت، جامعه و دانشگاه به‌منظور ایجاد دسترسی به سامانه ساعت برای اعضای هیات علمی دانشگاه آزاد در سامانه ساعت پس از گذشت حدود یک سال از این اقدام، بیش از یک هزار نفر از اعضای هیات علمی دانشگاه که متقاضی استفاده از خدمات این سامانه بودند در سامانه یاد شده ثبت‌نام کرده و احراز هویت شدند. لاله ملک‌نیا، مدیرکل صنعت، جامعه و دانشگاه حوزه معاونت تحقیقات، فناوری و نوآوری در تشریح سامانه اجرایی بندخ تبصره ۹ قانون بودجه سال ۱۳۹۹ تحت

عنوان سامانه اجرایی تقاضا و عرضه پژوهش و فناوری ساعت گفت: «این سامانه زمینه مناسبی را برای ارتباط دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی با شرکت‌ها و صنایع تولیدی فراهم می‌کند و از این طریق اولویت‌ها و نیازهای پژوهشی صنعت و جامعه با دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی به اشتراک گذاشته می‌شود. درحقیقت، این سامانه درگاهی است برای اعضای هیات علمی دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی تا از طریق آن بتوانند ضمن انتخاب اولویت پژوهشی مورد نظر خود از بین اولویت‌های صنایع، شرکت‌ها، بانک‌ها و موسسه‌های انتفاعی و وابسته به دولت، پیشنهاد خود را در سامانه ثبت کنند تا پس از طی فرآیندهای مربوطه، اقدامات لازم به‌منظور عقد قرارداد صورت پذیرد.» وی افزود: «دو سال قبل دسترسی به این سامانه برای اعضای هیات علمی دانشگاه آزاد وجود نداشت و اعضای هیات علمی این دانشگاه نمی‌توانستند برای اخذ پروژه‌های عرضه شده در این سامانه اقدامی انجام دهند. به همین دلیل براساس سند تحول و تعالی دانشگاه و همچنین دستورات ریاست دانشگاه آزاد اسلامی درخصوص تعامل پیش‌دستانه با صنایع و گسترش ارتباطات دانشگاه با صنعت و جامعه با نگاه حل مسأله، ایجاد دسترسی به سامانه‌های ساعت و ساجد وزارت عتف و همچنین سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد) برای دانشگاه آزاد در دستور کار این اداره کل قرار گرفت و به دنبال تلاش و پیگیری‌های فراوان موفق شدیم دسترسی به همه سامانه‌های یاد شده را طی دو سال اخیر برای اعضای هیات علمی دانشگاه فراهم کنیم.» ملک‌نیا تأکید کرد: «با این اقدام تا به امروز که قریب یک‌سال از این دسترسی می‌گذرد، فرآیند احراز هویت بیش از یک هزار نفر از اعضای هیات علمی دانشگاه در سامانه ساعت توسط این اداره کل انجام شده و ۳۰ پروژه برون‌دانشگاهی به ارزش بیش از ۳۵ میلیارد ریال برای دانشگاه از طریق این سامانه جذب شده است.» مدیرکل صنعت، جامعه و دانشگاه در توضیح روند استفاده از امکانات این سامانه بیان کرد: «اعضای هیات علمی دانشگاه آزاد که مایل به عقد قراردادهای پژوهشی با شرکت‌ها، بانک‌ها و موسسات انتفاعی وابسته به دولت هستند، کافی است پس از ثبت‌نام به‌عنوان عضو هیات علمی این سامانه بتوانند ضمن افزایش انگیزه برای انجام فعالیت‌های پژوهشی، به رونق فعالیت‌های دانش‌بنیان، تقویت ارتباط دانشگاه با بخش صنعت و هدایت تحقیقات دانشگاهی به سوی پژوهش‌های کاربردی و حل مسأله، کمک کند.»

یادداشت

رویکرد بورس دانشجویی نیازمند بازنگری است

مشخصی برای ثبت‌نام متقاضیان وجود ندارد. درحالی که یکی از مهم‌ترین اولویت‌های بورس ایران تأثیرگذاری فرهنگی است، نوآوری در این زمینه دیده نمی‌شود. عدم حمایت‌های اجتماعی از دانشجویان (به‌خصوص در روزهای اول) باعث تشدید غم‌غربت دانشجویان شده و افزایش فشارهای روحی و روانی و تضعیف توانایی‌های علمی و اجتماعی آنها را در پی دارد که حتی منجر به انصراف برخی از بورسیه‌شدگان می‌شود.

راهکارهای پیشنهادی برای بورس

رعایت اصل شفافیت برای اعلام شرایط، ثبت‌نام و ارزیابی متقاضیان در یک پایگاه اطلاع‌رسانی مهم‌ترین ویژگی یک بورس عادلانه و فراگیر است. برای شایسته‌گزینی باید گزینش اولیه توسط معرف‌ها حذف شود تا امکان ثبت‌نام برای همه متقاضیان فراهم شود. ارزیابی متقاضیان باید از طریق فرآیندهای عادلانه همچون آزمون علمی و البته با تبعیض مثبت در مورد گروه‌های حاشیه‌ای انجام شود. در این صورت برندسازی برای بورس ملی (ایجاد یک نماد) نیز امکان‌پذیر خواهد بود. همکاری مشترک با دولت‌ها و نهادهای بین‌المللی علمی و غیرعلمی (نهادهای مردمی) می‌تواند به تأمین مالی بورس کمک کند. همچنین بورس‌های متنوع (کوتاه‌مدت، بلندمدت) و گروه‌های هدف گوناگون (دانشجو، استاد، پژوهشگر...) امکان بهره‌وری و فراگیری بورس را بالا می‌برد. آشنایی با محیط جدید در روزهای اول برای دانشجویان چهار سال فعالیت فرهنگی اهمیت بیشتری دارد. ایجاد گروه‌های اجتماعی (فروشگاه‌ها، بانک‌ها، شوراهای محل و ساکنان محل) برای حمایت از دانشجویان در طول تحصیل ضروری است. برنامه‌های فرهنگی باید دانشجویان با تاریخ، فرهنگ و جغرافیای ایران آشنا کنند. آشنایی با دانشمندان، فرهیختگان، هنرمندان و ورزشکاران ایرانی باعث حفظ ارتباط فرهنگی پس از دانش‌آموختگی می‌شود. در انتها اینکه بورس در ایران نیاز به اصلاح در رویکردها و فرآیندهای خود دارد. رویکردهای امنیتی و سیاسی باید جای خود را به رویکردهای علمی و فرهنگی بدهند. همچنین اصول شایسته‌گزینی، عدالت و دسترس‌پذیری باید سرلوحه کار قرار گیرد، تا بتوان بورس دانشجویان ایران را با یک برنامه بلندمدت بازاریابی به یک بورس اثرگذار تبدیل کرد. در ارائه بورس باید به تنوع بورس کوتاه‌مدت و بلندمدت و برنامه‌های فرهنگی اجتماعی گوناگون توجه بیشتری داشته باشند، تا افراد بیشتری از آن بهره‌مند شوند. در آخر اینکه ایجاد یک اداره ویژه برای دانش‌آموختگان بین‌المللی به‌منظور حفظ ارتباط بلندمدت با آنها ضروری است.

حمزه حاجی‌عباسی پژوهشگر

رقابت برای جذب دانشجوی بین‌المللی در کشورهای جهان بالا گرفته است. جذب دانشجویان دهنده وضعیت مطلوب کشور در زمینه‌های آموزشی، اقتصادی، اجتماعی، امنیتی و فرهنگی است. برنامه‌های زیادی برای جذب دانشجوی به کشورها تدوین می‌شود. یکی از این برنامه‌ها، بورس کردن دانشجو است. بورس دانشجویان بین‌المللی در ایران معمولاً به‌منظور «دیپلماسی آموزشی» و با هدف فرهنگ‌سازی و ایجاد تغییرات پایدار در رفتار دانشجویان، اشاعه فرهنگ ایرانی اسلامی و گسترش تعاملات علمی با دانشگاه‌ها و دانشمندان منطقه و جهان اعطای می‌شود. نحوه ارائه بورس در ایران با چالش‌های جدی دو سطح رویکرد و فرآیند روبه‌رو است که در این یادداشت به آنها می‌پردازیم.

مسائل مرتبط با رویکرد

رویکرد بورس دولتی در ایران بیشتر جنبه امنیتی و سیاسی دارد و به موضوعات فرهنگی و علمی کمتر توجه می‌شود. بورس دانشجویان در ایران، نتوانسته اهداف امنیتی و سیاسی خود را در جنبه‌های علمی و فرهنگی تحصیل جای‌گذاری کند تا به این اهداف به‌صورت غیرمستقیم دست یابد. علاوه بر این، بورس در ایران به اصول شایسته‌گزینی، عدالت توزیعی، دسترس‌پذیری و شفافیت توجه ندارد. عدم توجه به این اصول باعث می‌شود که نحوه اطلاع‌رسانی، ثبت‌نام و گزینش متقاضیان مشخص نباشد؛ که اثر بلندمدت آن در بدبینی دانشگاهیان و جامعه ایرانی نسبت به بورس‌شدگان قابل مشاهده است. ضمن اینکه گزینش اولیه و جذب افراد توسط معرف‌ها، احتمال فراگیری و دسترس‌پذیری بورس را کاهش داده و به ایجاد شرایط مطلوب برای فساد کمک کرده است. علاوه بر دو موضوع قبلی، برنامه‌ریزی بلندمدت در زمینه بورس نیز وجود ندارد و مواردی همچون دانشگاه‌های بین‌المللی، تنوع‌بخشی به ملیت‌ها، اولویت‌گذاری کشورهای هدف، چگونگی توزیع رشته‌ها و گرایش‌های تحصیلی مشخص نیست. در آخر اینکه، عدم گزارش دهی درمورد جزئیات رشته‌ها و مقاطع تحصیلی، نیز ارزیابی بورس در ایران را با مشکل روبه‌رو کرده است.

مسائل مرتبط با فرآیند

فرآیندهای بورس دهی (اطلاع‌رسانی، ثبت‌نام و ارزیابی) در ایران برای متقاضیان نامشخص و کند بوده و سایت